

Полтавський державний аграрний університет

МАТЕРІАЛИ
IV Всеукраїнської науково-практичної
конференції (з міжнародною участю)
«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК,
КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ В УМОВАХ
ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ЗМІН»
21 жовтня 2021 р.
м. Полтава

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНА ВИЩА ПРОФЕСІЙНА ШКОЛА В КОНІНІ (М. КОНІН, ПОЛЬЩА)
ІНЖИНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЗАПОРІЖСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР «ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ
ЕКОНОМІКИ»
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТОВ «БЕРДЯНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ І БІЗНЕСУ»
УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК
УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПЕРЕЯСЛОВІ
ФЕДЕРАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ І ФІНАНСИСТІВ АПК УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХУЛУНБУІРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (АРВМ, Г. Хайлар, КНР)**

**Федерація професійних
бухгалтерів та аудиторів
України**

**Полтавський державний
аграрний університет**

**Факультет
обліку та фінансів**

МАТЕРІАЛИ

**IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
(з міжнародною участю)**

**«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК,
КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ В УМОВАХ
ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ЗМІН»**

21 жовтня 2021 р.

м. Полтава

УДК 657
П 48

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституціональних змін : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (м. Полтава, 21 жовтня 2021р.) / за ред. Пилипенко К.А. Полтава : ПДАУ, 2021. 652 с.

***Посвідчення УкрІНТЕІ № 56
від 21.01.2021 р.***

***Затверджено до друку Вченою радою факультету обліку та фінансів
Полтавського державного аграрного університету
(протокол № 2 від 18.10.2021 р.)***

Матеріали конференції спрямовані на науковий пошук, узагальнення та розроблення рекомендацій щодо можливих шляхів вирішення основних проблем розвитку обліку, аудиту та оподаткування підприємств аграрної сфери.

Тексти матеріалів тез подані в авторській редакції. Відповідальність за точність, достовірність і зміст поданих матеріалів несуть автори. Редакційна колегія може не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

© Полтавський державний аграрний університет, 2021
© Колектив авторів

Редакційна колегія

Валентина АРАНЧІЙ – кандидат економічних наук, професор, ректор Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна).

Олена ВОРОНОВСЬКА – к.е.н., професор факультету економіки та управління Хулунбуїрського університету (г. Хайлар, КНР)

Людмила ДОРОГАНЬ-ПИСАРЕНКО – кандидат економічних наук, професор, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна);

Валерій ЖУК – доктор економічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України, заслужений діяч науки і техніки України (м. Київ, Україна);

Владислав ЗЕЛІКМАН – кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту Національної металургійної академії України (м. Дніпро, Україна);

Артур ЗИМНІЙ – доктор наук, професор, ректор Державної вищої професійної школи в Коніні (м. Конін, Польща);

Тетяна МАРЕНИЧ – доктор економічних наук, професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування Державного біотехнологічного університету (м. Харків, Україна).

Лариса МАРМУЛЬ – заслужений працівник освіти України, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, Університет Григорія Сковороди в Переяславі (м. Переяслав, Україна)

Тетяна МЕЛІХОВА – д.е.н., професор, Завідуючий кафедрою обліку, аналізу, оподаткування та аудиту Інженерного навчально-наукового інституту Запорізького національного університету

Володимир МЕТЕЛИЦЯ – доктор економічних наук, директор Інституту обліку та фінансів Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» НААН (м. Київ, Україна);

Інна НАЗАРЕНКО – доктор економічних наук, професор кафедри обліку і оподаткування Сумського національного аграрного університету (м. Суми, Україна);

Сергій ОСТАПЧУК – головний редактор журналу «Облік і фінанси», кандидат економічних наук Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» (м. Київ, Україна).

Катерина ПИЛИПЕНКО – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна);

Валерій ПЛАКСІЄНКО – академік АЕНУ, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна);

Оксана ПРОКОПИШИН – к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного аграрного університету (м. Львів, Україна);

Наталія ТАНКЛЕВСЬКА – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та фінансів Херсонський ДАЕУ (м. Херсон, Україна);

Тетяна ЧЕРНЯВСЬКА – доктор наук, професор, Державна вища професійна школа в Коніні (м. Конін, Польща);

Світлана ЩЕРБАТЮК – кандидат економічних наук, доцент, декан факультету бухгалтерського обліку Гродненського державного аграрного університету (м. Гродно, Республіка Білорусь);

Наталія РУНЧЕВА – доктор економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної та наукової роботи ТОВ «Бердянський університет менеджменту і бізнесу», (м. Бердянськ, Україна).

ОПЕРАЦІЯМИ

Людмила Федо, Таран Наталія

ВНЕДРЕНИЕ СТАНДАРТА МСФО (IFRS) 17 «ДОГОВОРЫ СТРАХОВАНИЯ» В КИТАЕ 372

Ци Юн Лю (Qi Yun Liu)

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ОСНОВА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ 378

Ю.О. Чабар, О.В. Павелко

ОБЛІК В МАЛОМУ БІЗНЕСІ: ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ І РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ 383

К.В. Черненко

СУТНІСТЬ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ КУРСОВИХ РІЗНИЦЬ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ 387

К.Ю. Швед

СЕКЦІЯ 4

ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ

РОБОЧІ ДОКУМЕНТИ АУДИТОРА – АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ 392

М. Гладченко

ПРОБЛЕМИ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ 396

А. Довгаль, К. Сацька

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ 400

І. Донцов

ПРОВЕДЕННЯ Е-АУДИТУ, ЯК ПОКРАЩЕННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ПРАКТИКИ В УКРАЇНІ 404

З. Левченко, С. Тютюнник, Т. Дугар

АУДИТОРА КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ: АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ 408

О. Мартиненко

АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ 413

С. Махно

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА 417

Ю.О. Отрох

АУДИТ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ 421

Т. Павловська

ПОДАТКОВИЙ АУДИТ : АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ 426

А. Поліщук

ВИПЛАТИ ПРАЦІВНИКАМ ПІД ПРИЗМОЮ АУДИТУ 429

А. Проценко

Левченко Зоя, к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю,
Тютюнник Світлана, к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю,
Дугар Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю
Полтавський державний аграрний університет
(м. Полтава, Україна)

ПРОВЕДЕННЯ Е-АУДИТУ, ЯК ПОКРАЩЕННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ПРАКТИКИ В УКРАЇНІ

Анотація: Актуальними питаннями сьогодення є проаналізувати функціонал спеціалізованого програмного забезпечення для проведення електронного аудиту та оцінити його переваги та недоліки. Ми бачимо що на початковому етапі впровадження електронного аудиту в Україні доцільно використовувати програмне забезпечення Interactive Data Extraction and Analysis (IDEA), адже його платформа може бути інтегрована в існуючу систему, яку використовують контролюючі органи України.

Ключові слова: електронний аудит, комп'ютерний аудит, інформаційні системи та технології, електронні робочі документи аудитора.

Сьогодні в роботі провідних міжнародних аудиторських фірм та служб внутрішнього аудиту широко використовуються спеціалізовані програмні продукти, які дозволяють автоматизувати різні етапи аудиторського циклу, зокрема в частині оцінки ризиків, складання графіків, планування, безпосереднього виконання окремих аудиторських процедур, аналізу трендів, підготовки звітів та зберігання даних. Найчастіше використовуються такі програмні рішення як TeamMate, MKinsight, BWISE.

Електронний аудит – це загальний термін, який охоплює ряд понять, а саме: «аудит електронних даних»; «методи комп'ютерного аудиту» або «інструменти та методи комп'ютерного аудиту»; «неперервний аудит» та «видобуток даних». По суті, це використання комп'ютерів та комп'ютерного програмного забезпечення для отримання корисної інформації з комп'ютерних систем організації [3].

Основною відмінністю е-аудиту від традиційного, є використання цифрових

методів аналізу електронної інформації, що міститься в бухгалтерських та первинних документах.

З метою зменшення витрат, підвищення якості та достовірності результатів, отриманих у процесі проведення ІТ-аудиту, усе більшого значення набуває використання відповідних спеціалізованих програмних засобів. Сьогодні на найбільшу увагу заслуговують GAS-рішення, розроблені компаніями Audit Command Language (ACL) та Interactive Data Extraction and Analysis (IDEA). Їх розробки ACL AuditExchange2 та IDEA Version 8 оснащені функціоналом для проведення різноманітних видів аудиту: як кожного виду окремо, так і повномасштабного цілісного оцінювання. Указані системи є спеціалізованим професійним аудиторським програмним забезпеченням, функціонал яких забезпечує видалення (копіювання) даних із фінансової та бухгалтерської звітності платника податків та подальший їх аналіз за допомогою: запитів, стратифікації, вибірок, визначення втрачених послідовностей, статистичного аналізу, калькуляцій, пошуку дублювання даних, зведених таблиць, перехресного табулювання тощо [1].

Загальні характеристики програмного забезпечення ACL та IDEA відрізняються лише спеціальним інструментарієм, який закладений розробником в основу створення цього програмного продукту, а саме: ACL – на основі оцінювання ризиків ухилення від сплати податків, а IDEA – на основі методу послідовних виключень [2]. Для ухвалення остаточного рішення щодо придбання готового програмного продукту, необхідно оцінити таке:

- по-перше, можливості цього програмного забезпечення відповідно до СААТ-класифікації та можливості автоматизованої підтримки аналізу контрольних об'єктів, визначених стандартом COBIT 4.0;

- по-друге, можливість напряму імпортувати дані платника податків (SAF-T), надані в електронному вигляді до програмного забезпечення;

- по-третє, проаналізувати переваги та недоліки відповідного програмного забезпечення.

Більшість таких програмних продуктів передбачає можливість підключення спеціалізованих аналітичних модулів для роботи з великими масивами цифрових даних - наприклад, TeamMate Analytics або BWISE Audit Analytics, але окремі

потужні аналітичні програмні інструменти - як IDEA, є надпровідними в галузі е-аудиту [1].

TeamMate Analytics є сукупністю понад 150 інструментів, розроблених спеціально для аудиторів та бухгалтерів. Після його встановлення в Excel з'являється нова вкладка, через яку користувач отримує доступ до усіх цих інструментів, що мають як найпростіші функції, так і такі потужні аналітичні інструменти як виявлення пропусків і дублікатів, тестування закону Бенфорда, вибірка на основі грошової одиниці та стратифікація.

TeamMate Analytics містить секторальні модулі, які дають змогу швидко проводити безліч тестів в окремих бухгалтерських сферах - таких як кредиторська та дебіторська заборгованість, інвентаризація, журнали обліку та інші данні активів, пасивів та зобов'язань підприємства-клієнта.

IDEA пропонує спеціальний інструмент Smart Analyzer, який проводить користувача через увесь процес аналізу даних від початку і до кінця.

Крім того, цікавими є спеціальні програмні продукти, що забезпечують можливість дослідження файлів та баз даних об'єкта контролю. Такі програми автоматизують процес пошуку, групування, аналізу та відбору даних із баз даних інформаційних систем об'єктів контролю. Прикладом такого програмного забезпечення є програма Audit Command Language (ACL), яка забезпечує [3]:

- доступ до змісту файлів даних інформаційних систем об'єкта контролю незалежно від виду програмного забезпечення, що використовується для ведення обліку та його конфігурації;

- пошук, відбір, сортування та групування операцій, їхній аналіз на логічність, санкціонованість, наявність обов'язкових елементів.

Використання таких інструментів дозволяє зменшити робочий час та підвищить загальну цінність та ефективність його роботи.

Е-аудит може здійснюватися, власне, як повноцінна самостійна перевірка або як частина процесу традиційного аудиту. Використання е-аудиту має величезний потенціал, адже значно підвищує рівень контролю та дозволяє завчасно виявити потенційне шахрайство чи несанкціоновані дії. Основною відмінністю та реальною перевагою е-аудиту перед традиційними методами аудиту є можливість дослідження 100 % вибірки 9 об'єктів перевірки

(документів, операцій, суб'єктів господарювання). Вагомими можливостями е-аудиту також є такі: підтвердження коректності облікових даних для складання звітності; визначення того, чи відповідає автоматизована система контролю потребам менеджменту або вимогам законодавства; підтвердження правильності розрахунків (ПДВ, вирахувань із зарплати тощо); здійснення широкомасштабного аналізу даних; визначення коректності зв'язків між елементами даних; встановлення проблем при перенесенні даних між такими незалежними системами, як повторне виконання функцій обробки даних або звітування та зіставлення зі звітністю, яка використовується; ідентифікація неочікуваних чи нестандартних транзакцій [2].

Особливо актуальним сьогодні є впровадження та використання е-аудиту в податковому контролі платників податків. Тенденцією узагальненого зарубіжного досвіду застосування е-аудиту є використання відповідного інформаційно-технологічного середовища взаємодії фіскальних органів із платниками податків через використання електронної форми податкової звітності, документообігу та відповідних комп'ютеризованих програм аналізу даних і файлів бухгалтерського обліку, інформаційних систем, безпосередньо запроваджених для передавання, обробки та збереження інформації, необхідної для податкового контролю та е-аудиту.

Список використаних джерел:

1. Білецька Г.М., Ковтунович Н. Л. Щодо особливостей світових тенденцій запровадження та здійснення е-аудиту. Порівняльно-аналітичне право. 2017. № 3. С. 107–110.
2. Електронний аудит: світові надбання та вітчизняні реалії: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу, 26 жовтня 2018 р.. Ірпінь: НДІ фіскальної політики, 2018. 64 с.
3. Подік І. І., Живко М. О., Вольних А. І. Електронний аудит на основі податкового аудиторського файлу: світовий досвід та українські перспективи. Соціально-правові студії. 2018. Вип. 1. С. 158–166. URL: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/biblioteka/sps/SPS_2018_1/24.pdf (дата звернення : 9.10.2021).